

МЕТОД «SWOT-АНАЛІЗ» ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ

Ісмайлов Карен Юрійович

завідувач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук

Професор Кеннет Ендрюс представив у 1963 році аббревіатуру «SWOT» (сильні сторони; слабкі сторони; можливості; загрози), в якій структурував знання про поточну ситуацію і тенденції розвитку [1].

Сутність методу «SWOT-аналіз» - це стратегічне планування (конструювання стратегій) розслідування, що полягає у виявленні факторів внутрішнього і зовнішнього середовища організації та поділ їх на чотири категорії:

- strengths (сильні сторони);
- weaknesses (слабкі сторони);
- opportunities (можливості);
- threats (загрози).

«SWOT-аналіз» доцільно застосовувати при розслідуванні великих за обсягом інформації кримінальних проваджень, а саме злочинів проти основ національної безпеки України (ст.ст. 109-114 КК України), злочинів у сфері господарської діяльності (ст.ст. 199-235 КК України), злочинів проти громадської безпеки (ст.ст. 255-270 КК України), злочинів у сфері службової діяльності (ст.ст. 364-370 КК України); злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (ст.ст. 436-447 КК України) [2].

Метою методу «SWOT-аналізу» є визначення всіх сильних і слабких сторін внутрішніх чинників та зовнішніх чинників, для отримання чіткого уявлення щодо основних напрямів досудового розслідування кримінального провадження.

Умови застосування «SWOT-аналізу»:

1. Перед застосуванням методу необхідно обов'язково зібрати якомога більше інформації щодо кримінального правопорушення.
2. Кількість учасників має бути не менше чотирьох.
3. Необхідно підготувати наочний матеріал (дошка, стікери, засоби візуалізації та інше).
4. Усі суб'єкти досудового розслідування (члени СОГ або СГ) повинні бути добре ознайомлені з матеріалами кримінального провадження та брати активну участь під час застосування методу.

Правила застосування «SWOT-аналізу»:

1. Забороняється будь-яка критика висловлюваних ідей.
2. Заохочується вільний політ думок та «несподіваність» ідей.

3. Необхідно висувати якомога більшу кількість ідей.
4. Усі ідеї обов'язково треба фіксувати.
5. Виявлення раціональної основи в кожній аналізованій ідеї.

Переваги застосування методу:

- він допомагає співробітникам органів досудового розслідування встановити внутрішні сильні сторони або відмінні переваги власної стратегії (раптовість дій; наявність часу для планування стратегії розслідування; використання державних закритих реєстрів та баз даних; проведення оперативно-технічних, оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій; залучення необмеженої кількості спеціалістів з різних сфер у тому числі аналітиків);
- він надає можливість проаналізувати потенційно сильні сторони розслідування і використовувати їх для подальших дій для досягнення цілей (дослідити архів аналогічних справ минулих років; звернутися за порадою до слідчих, в провадженні яких були аналогічні кримінальні провадження; звернутися до наукових установ, лабораторій, які займаються розробкою необхідної для слідства проблематикою; виявити елементи системи кримінальних відносин (осіб, установ та організацій), що унеможливають документування фактів протиправної діяльності та притягнення винних до кримінальної відповідальності);
- він надає можливість проаналізувати всі слабкі та вразливі місця під час досудового розслідування, щоб зрозуміти, чи впливають вони на хід досудового розслідування, на формування доказової бази, чи можна їх відкоригувати, виходячи зі стратегічних міркувань;
- з'ясувати та знати ресурси, методика, тактичні прийоми, які найкраще використовувати для того, щоб отримати максимально сприятливі можливості в досудовому розслідуванні;
- виявити загрози, які є найбільш критичними для кримінального провадження, та розробити ряд стратегічних дій для його захисту (витік інформації про заплановані слідчі (розшукові) дії; знати лінію захисту та можливих покровителів злочинців).

Недоліки застосування методу:

- «SWOT-аналіз» - це просто інструмент для отримання наочної структурованої інформації, він не містить чітких рекомендацій або конкретно сформульованих відповідей;
- результати аналізу сильно залежать від якості та повноти наданих аналітику даних для аналізу;
- якщо не врахувати всі чинники при проведенні «SWOT-аналізу» існує ризик прийняття невірних стратегічних рішень;
- якість аналізу сильно залежить від професійної підготовки аналітика;
- застаріла практика вітчизняних оперативних підрозділів щодо надання аналітику неповної або застарілої інформації для, на їх погляд, захисту інформації від розголошення.

Алгоритм проведення «SWOT-аналізу»

На підготовчому етапі застосування методу необхідно підібрати службовий кабінет, який буде відповідати технічним та методичним вимогам у тому числі, за необхідності, вимогам режимного об'єкту, провести заходи, які викладені в пунктах «Умови застосування методу» та «Правила застосування методу».

На основному етапі застосування методу перед проведенням аналізу необхідно розділити дошку на чотири квадрати (сильні сторони; слабкі сторони; можливості; загрози), після чого за допомогою стікерів та наочного обладнання послідовно внести всю відому інформацію, поки що не даючи їй оцінку та переваги.

1. *Сильні сторони розслідування.* Опишіть базові цілі кримінального провадження або епізод кримінального провадження, з'ясуйте причини.

Надайте відповіді на такі запитання:

- Чим ми сильні в технологіях, методиках та тактиці розслідування?
- Які сильні сторони у наших співробітників?
- Яка сильна сторона у нашого підрозділу?
- Що ми вміємо робити добре?
- Що дозволяє нам просуватися під час досудового розслідування кримінального провадження?

2. *Слабкі сторони розслідування:*

- Що заважає активному розслідуванню?
- Що заважає реалізовувати інноваційні методики, тактики, засоби, технології?
- У чому ми поки слабкі?
- У чому відсталість нашої методики, тактики, технології?
- У чому недоліки нашого законодавства?
- Які помилки ми робимо?

Потім згрупуйте отримані результати. Дайте групам назви. Обговоріть отримані результати. Запишіть окремо висновки.

3. *Загрози досудового розслідування:*

- Згадайте слабкі сторони, які ризики вони тягнуть за собою?
- Що може вам завадити?
- Що робить сторона захисту?
- Які «бар'єри» вам можуть зустрітися на шляху?
- До чого вам потрібно бути готовими?

4. *Можливості.* Уважно подивіться на сильні сторони. Які можливості вони вам надають? Дайте відповідь на стікерах на запитання:

- Як ми можемо використовувати наші сильні сторони?
- Що з того, що відбувається під час досудового розслідування кримінального провадження дозволить, нам досягти мети розслідування?
- Які можливості ми ще не використовуємо?
- Подивіться на ризики, як ви можете їх перевести в можливості?

Перечисліть все записане в квадраті «Можливості», доповніть, якщо з'явилися нові ідеї. Проаналізуйте ще раз зміст трьох інших квадратів.

- Що ще можна перевести в можливості?

- Наскільки великі ризики?
- Що можна зробити, щоб знизити вплив ризиків або використовувати для посилення зростання?
- Як підготуватися до будь-яких неприємностей?

На заключному етапі застосування методу необхідно проаналізувати отримані результати, розділити їх на групи за напрямками та підготувати звіт [3].

Список використаної літератури:

1. SWOT-аналіз [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/SWOT-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>
2. Кримінальний кодекс України: Верховна Рада України; Закон від 05.04.2001 № 2341-III (Редакція станом на 26.04.2017 р.). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Основи кримінального аналізу: посібник з елементами тренінгу / Користін О.Є., Албул С.В., Холостенко А.В., Заєць О.М., Ісмайлов К.Ю., Тетерятник Г.К., Горбаньов І.М. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 112 с.

ПРОЦЕСУАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ: ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Волобуєва Олена Олексіївна

завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз факультету підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції України
Донецького юридичного інституту МВС України
кандидат юридичних наук, доцент

Допит – одна з найскладніших слідчих (розшукових) дій, проведення якої потребує досконалої законодавчої регламентації.

За загальним правилом, незалежно від категорії допитуваних осіб КПК України (далі КПК) визначає процесуальні правила проведення допиту під час досудового розслідування (ст. 224).

До таких, зокрема законодавець відніс те, що місце проведення допиту – це місце проведення досудового розслідування, тобто службовий кабінет слідчого; також допит може бути проведений у іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати (ч.1 ст. 224).

Щодо останньої тези, незрозумілою є категоричність законодавця щодо погодження місця допиту із допитуваним. Виходячи із концепції кримінального процесуального законодавства України, слідчий несе відповідальність за законне і своєчасне проведення слідчих (розшукових) дій. Відповідно до ч. 2 ст. 223 КПК, підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети. Отже, наявні чи відсутні такі підстави